

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»
Василь МАРТИНЮК

«21» березня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
«Цивільне право»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: **08 «Право»**

Спеціальність: **081 «Право»**

Освітньо-професійна програма: **«Право»**

Циклова комісія юридичних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практичні (семінарські)	Самостій на робота	Загальний обсяг, годин	Екзамен / залік
Денна	3	5, 6	60	60	60	180	Залік; екзамен

Тернопіль – 2023 р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», затвердженої Педагогічною радою ФКЕПІТ ЗУНУ «30» серпня 2021 р.

Робоча програма складена викладачем Бутрин-Бока Н.С.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

Ірина БАГРІЙ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Цивільне право»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність: 081 «Право»	Нормативна
Кількість змістових модулів - 6	Освітньо-професійна програма «Право»	Рік підготовки: <i>третій</i>
		Семестр: <i>п'ятий, шостий</i>
Загальна кількість годин –180 год	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції: <i>60 год</i>
		Практичні: <i>60 год</i>
		Самостійна робота <i>60 год</i>
		Вид підсумкового контролю: <i>Залік – п'ятий семестр; екзамен – шостий семестр</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета вивчення дисципліни «Цивільне право» є підготовка професіоналів, які мають високу правову свідомість та правову культуру, володіють необхідними професійними знаннями та практичними навичками в галузі цивільного права України; приймати обґрунтовані та основані на діючому законодавстві рішення в рамках своєї майбутньої компетенції.

2.2. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданням вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право» є теоретична підготовка студентів зазначених з питань:

- формування високого рівня знань з цивільного права України;
- забезпечення повноцінного оволодіння студентами основних теоретичних положень з усіх правових інститутів цивільного права, їх нормативно-правовою базою;
- формування розуміння і вміння орієнтуватися у законодавчій базі;
- навчити студентів професійно, грамотно і адекватно застосовувати чинне законодавство, що регулює розглядувану систему суспільних відносин; сформувати у них необхідні організаційні та вольові навички щодо впливу засобами правового характеру на регулювання зазначених відносин.

Завдання лекційних занять.

Мета проведення лекції полягає у:

- викладенні студентам у відповідності з програмою та робочим планом основних положень цивільного права;
- формування у студентів цілісної системи теоретичних знань з дисципліни «Цивільного права».

Лекції надають здобувачам освіти матеріали щодо основних положень цивільного права з різних точок зору, що є основою для самостійного навчання здобувачів освіти

Завдання практичних занять.

Метою практичних занять є закріплення знань, набутих студентами у ході самостійної роботи впродовж навчального періоду з літературними джерелами та законодавством, що регулює цивільні відносини і з'ясування найскладніших питань курсу цивільного права.

Завдання проведення практичних занять полягає у виробленні вміння:

- характеризувати сутність цивільних правовідносин;
- тлумачити чинне законодавство;
- застосовувати на практиці норми, які регулюють інститут цивільного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право» студент повинен знати:

- основні нормативно-правові акти, які регулюють відносини у сфері цивільних відносин в цілому та кожного інституту цивільного права зокрема;
- коло суспільних відносин, які регулюються вказаною галуззю;
- проблеми та напрямки вдосконалення чинного законодавства.

ВМІТИ:

- орієнтуватися у системі джерел цивільного законодавства України та знати їх особливості;
- аналізувати, самостійно тлумачити, узагальнювати та правильно застосовувати норми законодавства України у практичній діяльності, роз'яснювати їх зміст;
- користуватися джерелами права, тлумаченнями і коментарями норм права при вирішенні конкретних спорів;
- складати й оформлювати документи правничого характеру;
- добирати літературу з цивільного права, складати конспекти і тези виступів, опрацьовувати правову інформацію;
- логічно, послідовно, з виокремленням головного, доказово викладати правничий матеріал із застосуванням знань з різних джерел і галузей права;
- користуватися правовою термінологією;

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК4. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК8. Здатність розв'язувати актуальні питання у сфері юриспруденції.

СК10. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 5. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 9. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 13. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 15. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 16. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 17. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Цивільне право»

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні положення цивільного права. Поняття і особливості цивільних правовідносин

Предмет, метод і функції цивільного права. Джерела цивільного права: цивільне законодавство (нормативно-правові акти), звичай, договір. Договір як джерело цивільного права, акти цивільного законодавства і договір. Нормативний договір.

Поняття, особливості та ознаки цивільних правовідносин, їх елементи і структура. Суб'єкти і об'єкти, суб'єктивне цивільне право та суб'єктивний цивільний обов'язок. Учасники цивільних правовідносин. Види та зміст цивільних правовідносин.

Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.

Тема 2. Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин.

Поняття фізичної особи. Ім'я та місце її проживання. Цивільна правоздатність і дієздатність фізичної особи. Види цивільної дієздатності. Надання та набуття повної цивільної дієздатності. Підстави та порядок обмеження та визнання особи недієздатною. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою й оголошення особи померлою. Правові наслідки оголошення фізичної особи померлою та її появи.

Акти цивільного стану. Опіка та піклування. Порядок встановлення та припинення опіки та піклування.

Фізична особа-підприємець. Цивільно-правова відповідальність та банкрутство фізичної особи-підприємця. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування.

Тема 3. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

Поняття й ознаки юридичної особи. Цивільна правоздатність і дієздатність юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Найменування юридичної особи. Особисті немайнові права юридичної особи. Види юридичних осіб та їх організаційно-правові форми. Створення, державна реєстрація юридичної особи. Припинення юридичних осіб, їх реорганізація та ліквідація. Управління юридичною особою. Відповідальність юридичних осіб.

Тема 4. Об'єкти цивільних прав

Поняття та види об'єктів цивільних прав. Поняття та класифікація речей. Нерухомі та рухомі речі. Державна реєстрація прав на нерухомість. Речі подільні та неподільні, визначені індивідуальними або родовими ознаками, споживні та неспоживні. Головна річ і приналежність, складові частини речі. Складні речі. продукція, плоди та доходи. Майно. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Гроші (грошові кошти). Валютні цінності. Поняття, групи та види цінних паперів як об'єкти цивільного права.

Дії, послуги як об'єкти цивільного права. Нематеріальні блага як об'єкти цивільного прав. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності. Інформація, особисті немайнові блага.

Службова та комерційна таємниця як об'єкти цивільних правовідносин.

Тема 5. Особисті немайнові права фізичної особи

Поняття особистого немайнового права. Види та зміст особистих немайнових прав. Здійснення особистих немайнових прав. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Особисті немайнові права, які забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на інформацію про стан свого здоров'я. Право на таємницю про стан здоров'я. Права особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я. Право на свободу, особисту недоторканність. Право на донорство. Право на сім'ю. Право на опіку або піклування. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я, зміну та використання імені, повагу до гідності та честі, повагу до людини, яка померла, недоторканність ділової репутації, індивідуальність, особисте життя та його таємницю, інформацію тощо.

Тема 6. Правочини

Поняття та види правочинів.. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Презумпція правомірності правочину.

Форма правочину, способи волевиявлення. Вимоги до письмової форми правочину. Нотаріальне посвідчення правочину. Державна реєстрація правочину. Місце вчинення правочину. Правочини, щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини (відкладальна, скасувальна обставина). Тлумачення змісту правочину.

Відмова від правочину. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину, його частини. Правові наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми правочину, про нотаріальне посвідчення, вчинення правочину малолітньою, неповнолітньою особами за межами їхньої цивільної дієздатності, вчинення правочину фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки фіктивного, удаваного правочину. Момент недійсності правочину.

Тема 7. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав

Здійснення цивільних прав та межі їх здійснення. Виконання цивільних обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом, Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування, нотаріусом. Самозахист цивільних прав.

Визнання незаконним акта, рішення, дії чи бездіяльності органу державної влади, влади АРК або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб.

Відшкодування збитків, витрат та інші способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Основні засади захисту права власності. Позов про заборону вчинення дій, які можуть порушити право власності у майбутньому, або про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню (прогібиторний позов).

Витребування майна власником із чужого володіння (віндикаційний позов). Витребування майна власником із чужого незаконного володіння. Витребування майна власником від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння.

Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. Позов про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядження своїм майном (негаторний позов). Позов про визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

Тема 8. Право власності та інші речові права.

Поняття та види речових прав. Поняття та зміст права власності. Суб'єкти права власності, здійснення права власності, межі здійснення права власності. Підстави набуття права власності. Законність набуття права власності. Первісні і похідні способи (підстави) набуття права власності.

Підстави припинення права власності. Відмова від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати, внаслідок знищення майна. Викуп земельної ділянки у зв'язку з суспільною необхідністю. Припинення права власності на нерухоме майно у зв'язку з викупом земельної ділянки, на якій воно розміщене. Викуп пам'ятки історії та культури. Реквізиція. Конфіскація.

Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності.. Припинення права власності на земельну ділянку

Право власності на житло. Права житлобудівного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу. Об'єднання власників житлових будинків, квартир.

Тема 9. Спадкове право

Поняття спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Поняття заповіту. Предмет заповідального відказу. Заповіт подружжя. Підпризначення спадкоємців. Встановлення сервітуту у заповіті. Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідчення заповіту нотаріусом. Секретний заповіт. Посвідчення заповіту посадовою, службовою особою органу місцевого самоврядування. Посвідчення заповіту іншою службовою, посадовою особою. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Таємниця заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту. Підстави та черговість спадкування за законом. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Прийняття спадщини. Прийняття заповідального відказу.

Поняття спадкового договору. Сторони у спадковому договорі. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача за спадковим договором.

Особливості спадкового договору з участю подружжя. Розірвання спадкового договору. Забезпечення виконання спадкового договору.

Тема 10. Право інтелектуальної власності

Поняття права інтелектуальної власності. Творча діяльність. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.

Об'єкти права інтелектуальної власності. Особисті немайнові і майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Поняття і джерела авторського права. Об'єкти авторського права. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір.

Поняття та джерела суміжних прав. Об'єкти суміжних причин. Поняття наукового відкриття. Право на наукове відкриття. Поняття та загальна характеристика права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, на компонування інтегральної мікросхеми, об'єкти раціоналізаторської пропозиції, нові сорти рослин і породи тварин, комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення, комерційну таємницю.

Тема 11. Загальні положення про договір

Поняття та види договору. Свобода договору. Зміст договору. Обов'язковість договору. Типові умови договору. Строк договору. Ціна договору. Класифікація договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Тлумачення умов договору.

Укладення та форма договору. Момент укладення договору. Пропозиція укласти договір (оферта). Прийняття пропозиції (акцепт). Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Підстави для зміни або розірвання договору. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Правові наслідки зміни або розірвання договору. Форма зміни або розірвання договору.

Тема 12. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність

Поняття договору купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Право продажу товару. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу. Відповідальність продавця. Строк виконання обов'язку передати товар. Правові наслідки відмови продавця передати товар. Обов'язок продавця зберігати проданий товар. Якість товару. Гарантії якості товару та обчислення гарантійного строку. Строки виявлення недоліків і пред'явлення вимоги у зв'язку з недоліками проданого товару. Позовна давність, що застосовується до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу. Правові наслідки передання товару з порушенням вимоги про тару та (або) упаковку. Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу. Ціна товару. Оплата товару..

Договір роздрібної купівлі-продажу. Особливості договору купівлі-продажу об'єктів приватизації. Правове регулювання купівлі-продажу на біржах, аукціонах, конкурсах.

Тема 13. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування

Передання майна наймачеві. Якість речі, переданої у найм. Гарантія якості речі, переданої у найм. Права третіх осіб на річ, передану у найм. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі. Користування річчю, переданою у найм. Піднайм. Право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані від користування річчю, переданою у найм. Ремонт речі, переданої у найм. Переважні права наймача. Поліпшення наймачем речі, переданої у найм. Наслідки погіршення речі, переданої у найм. Відповідальність за шкоду, завдану у зв'язку з користуванням річчю, переданою у найм. Припинення договору найму. Право наймодавця відмовитися від договору найму. Розірвання договору найму на вимогу наймача. Обов'язки наймача у разі припинення договору найму. Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму.

Прокат. Договір прокату. Предмет договору прокату. Плата за прокат речі. Право наймача на відмову від договору прокату. Особливості договору прокату.

Найм (оренда) земельної ділянки. Правове регулювання найму земельної ділянки. Предмет найму земельної ділянки. Суб'єкти договору найму земельної ділянки. Форма договору найму земельної ділянки. Державна реєстрація договору найму земельної ділянки. Строк найму земельної ділянки. Плата за користування земельною ділянкою. Інші умови договору найму земельної ділянки.

Найм (оренда) будівлі або іншої капітальної споруди. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. Державна реєстрація договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. Передання будівлі або іншої капітальної споруди у найм. Надання наймачеві права користування земельною ділянкою. Плата за користування будівлею або іншою капітальною спорудою.

Найм (оренда) транспортного засобу.

Договір найму житла. Форма договору найму житла. Предмет договору найму житла. Сторони у договорі найму житла. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла. Переважні права наймача житла. Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі найму житла. Розірвання договору найму житла. Правові наслідки розірвання договору найму житла.

Позичка. Договір позички, оплатна, неоплатна позичка. Форма договору позички. Позичкодавець. Правові наслідки невиконання обов'язку передати річ у користування. Строк договору позички. Право позичкодавця на відчуження речі. Обов'язки користувача. Розірвання договору позички. Припинення договору позички. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею.

Тема 14. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт

Зобов'язання з виконання робіт. Договір підряду. Генеральний підрядник і субпідрядник. Виконання роботи з матеріалу підрядника та його засобами. Виконання роботи з матеріалу замовника. Обов'язок підрядника зберігати надане йому майно. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу. Ціна роботи, кошторис. Строки виконання робіт. Права замовника у разі порушення підрядником договору підряду. Обов'язок замовника прийняти роботу, виконану підрядником. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмета підряду або неможливості закінчення роботи. Якість роботи. Позовна давність, що застосовується до вимог щодо неналежної якості роботи. Початок перебігу позовної давності в окремих випадках.

Побутовий підряд. Договір побутового підряду. Форма договору побутового підряду. Гарантії прав замовника. Надання замовникові інформації про роботу. Публічна пропозиція роботи. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу підрядника. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалів замовника. Права замовника у разі істотного порушення підрядником договору побутового підряду. Розмір плати за договором побутового підряду. Правові наслідки нез'явлення замовника за одержанням роботи.

Договір про надання послуг. Виконання договору про надання послуг. Плата за договором про надання послуг. Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг. Строк договору про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг.

Загальні положення про перевезення.

Доручення. Договір доручення. Строк договору доручення. Право повіреного на плату. Зміст доручення. Виконання доручення.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ №/п/ п	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Загальні положення цивільного права. Поняття і особливості цивільних правовідносин	4	4	4
2.	Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин	4	4	4
3.	Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	4	4	4
4.	Об'єкти цивільних прав	4	4	4
5.	Особисті немайнові права	4	4	4
6.	Правочини	4	4	4
7.	Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав	4	4	4
8.	Право власності та інші речові права.	4	4	4
9.	Спадкове право	4	4	4
10.	Право інтелектуальної власності	4	4	4
	Загальні положення про договір	4	4	4

11.				
12.	Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність	4	4	4
13.	Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування	6	6	6
14.	Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт	6	6	6
	Всього:	60	60	60

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1. Тема : Загальні положення цивільного права

Мета : ознайомитися із загальними положеннями цивільного права

Питання для обговорення:

1. Цивільне право України: поняття, предмет, принципи та функції
2. Цивільне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна.
3. Джерела цивільного права.
4. Поняття і особливості цивільних правовідносин
5. Поняття, елементи та види цивільних правовідносин
6. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2. Тема : Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин

Мета : визначити особливості правового статусу фізичної особи як суб'єкта цивільних правовідносин

Питання для обговорення:

1. Цивільна правоздатність фізичної особи.
2. Цивільна дієздатність фізичної особи.
3. Опіка та піклування
4. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.
5. Фізична особа-підприємець

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3. Тема: Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин

Мета : дослідити правовий статус юридичних осіб

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки та класифікація юридичних осіб
2. Створення юридичної особи.
3. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичної особи.
4. Органи юридичної особи
5. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Філії та представництва.
6. Припинення юридичних осіб

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №4. Тема :Об'єкти цивільних прав
Мета : визначити правову природу об'єктів цивільного права
Питання для обговорення:

1. Речі
2. Гроші та валютні цінності. Цінні папери
3. Дії (результат роботи, послуг)
4. Особисті немайнові блага фізичної особи

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №5. Тема: Особисті немайнові права
Мета : визначити поняття, окремі види особистих немайнових прав
Питання для обговорення:

1. Поняття і класифікація особистих немайнових прав
2. Окремі види особистих немайнових прав
3. Цивільно-правова охорона особистих немайнових прав та способи їх захисту

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №6. Тема : Правочин

Мета : дослідити юридичну природу правочинів у цивільному праві
Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки, види та умови дійсності правочину
2. Способи волевиявлення. Форма правочину
3. Державна реєстрація правочину
4. Недійсність правочину. Правові наслідки. Визнання нікчемного правочину недійсним
5. Представництво і довіреність

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №7. Тема : Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав

Мета : дослідити та вивчити порядок захисту суб'єктивних цивільних прав

Питання для обговорення:

1. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав
2. Цивільно-правова відповідальність
- 3.Строки та терміни в цивільному праві. Позовна давність

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №8. Тема: Право власності та інші речові права

Мета : вивчити основні категорії інституту права власності у цивільному праві

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика права власності
2. Набуття та припинення права власності
3. Право спільної власності
4. Речові права на чуже майно
5. Захист права власності

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №9. Тема: Спадкове право

Мета : ознайомитися та вивчити основні положення спадкового права та особливості спадкових правовідносин

Питання для обговорення:

1. Загальні положення про спадкове право
2. Спадкування за законом та за заповітом
3. Здійснення спадкових прав

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №10. Тема : Право інтелектуальної власності

Мета : дослідити вектори інституту інтелектуальної власності

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика права інтелектуальної власності
2. Авторське право та суміжні права
3. Патентне право
4. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг
5. Інші об'єкти інтелектуальної власності

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №11.Тема: Загальні положення про договір

Мета : ознайомитися та вивчити основні договірні конструкції у цивільному праві

Питання для обговорення:

1. Цивільно-правовий договір. Поняття, свобода та види договорів
2. Зміст, форма та порядок укладення договору
3. Зміна та розірвання цивільно-правового договору

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №12.Тема: Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність

Мета : окреслити та вивчити особливості окремих видів договірних конструкцій

Питання для обговорення:

1. Договір купівлі-продажу

2. Договір дарування
3. Договір ренти
4. Договір довічного утримання (догляду)

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №13.Тема: Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування.

Мета : визначити юридичну природу окремих видів договорів у цивільному праві

Питання для обговорення:

1. Договір найму (оренди)
2. Договір найму (оренди) житла
3. Договір позички

ПРАКТИЧНЕЗАНЯТТЯ №14.Тема: Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт

Мета : дослідити особливості окремих видів зобов'язань

Питання для обговорення:

1. Договір підряду
2. Договір на використання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність, яку студенти виконують самостійно під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке вивчення студентами важливих питань навчальної програми курсу. Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються такі види самостійної роботи:

- підготовка додаткових питань до кожної теми навчальної дисципліни;
- підготовка обов'язкових питань до практичних занять;
- робота з додатковою літературою.

Обов'язкові вимоги до самостійної роботи:

– оптимальний обсяг розкриття додаткового питання – 2-3 сторінки. За ініціативою студента додаткові питання можуть бути представлені на практичному занятті чи круглому столі у формі презентації;

– формулювання висновків, які мають сприяти розширенню знань та навиків студентів з дисципліни.

ТЕМАТИКА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№п/п	Тематика
1	Предмет і метод цивільного права. Джерела цивільного права. Цивільне законодавство. Поняття та види цивільних правовідносин, підстави їх виникнення. Здійснення цивільних прав та межі їх здійснення. Виконання цивільних суб'єктивних обов'язків.
2	Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичної особи. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та визнання фізичної особи недієздатною. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення фізичної особи померлою.
3	Поняття та ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб та їх організаційно-правові форми. Підприємницькі товариства та їх види. Порядок створення та державна реєстрація юридичної особи. Припинення діяльності та ліквідація юридичної особи.
4	Поняття та види об'єктів цивільних прав. Гроші та цінні папери як об'єкти цивільних прав.
5	Поняття і класифікація особистих немайнових прав. Окремі види особистих немайнових прав. Цивільно-правова охорона особистих немайнових прав та способи їх захисту. Види особистих немайнових прав.
6	Поняття, види та форма правочину. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину.
7	Особливості цивільно-правової відповідальності. Мета цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Поняття та види позовної давності у цивільному процесі.
8	Поняття, зміст та форми права власності. Способи набуття і припинення права власності. Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності. Право власності на житло. Право власності Українського народу. Право приватної та спільної
9	Поняття, характерні ознаки та види спадкування. Спадщина: поняття та загальна характеристика. Спадкування за заповітом.

	Заповідальний відказ. Спадкування за законом. Порядок та строки прийняття спадщини.
10	Поняття, об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Зміст патентного права.
11	Поняття та види договору. Зміст, укладення, зміна і розірвання договору.
12	Договір дарування. Пожертва. Договір ренти. Договір довічного утримання (догляду). Поняття, значення та види договору купівлі-продажу. Елементи договору купівлі-продажу. Роздрібна купівля-продаж
13	Поняття, предмет, загальна характеристика договору найму. Прокат. Найм (оренда) земельних ділянок. Найм житла.
14	Поняття та види договору підряду. Договір побутового підряду. Будівельний підряд. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять в тому числі в комп'ютерній лабораторії, самостійну роботу студентів, виконання ситуаційних завдань під керівництвом викладача та самостійно. Мова викладання – українська.

У процесі викладання дисципліни «Цивільне право» використовуються такі методи навчання як:

- Словесні (пояснення, лекція, інструктаж).
- Наочні (ілюстрація, взірці договорів, роздатковий матеріал, мультимедійні файли).
- Практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань).
- Методи стимулювання обов'язку та відповідальності у студентів: переконання у значущості навчання, вимоги, вправи з виконання вимог, програмоване опитування;
- Методи стимулювання інтересу до навчання: пізнавальні ігри, навчальні дискусії; створення ситуацій емоційно-моральних переживань; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості;

- За ступенем самостійної роботи студентів: методи взаємодії викладача та студента (бесіда, дискусія); методи самостійної роботи студентів (самостійна робота з книгою, письмова робота, самостійна робота під керівництвом викладача);

- За особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький;

- За джерелом інформації і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення); наочні (ілюстрація, демонстрація).

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі із використанням засобів комп'ютерної техніки; практичні заняття; індивідуальні заняття і виконання самостійної роботи, виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача і самостійно; робота в Інтернет, робота на платформах Zoom, Moodle.

Організація навчання здійснюється за кредитно-модульною системою з елементами тестування та рейтинговим оцінюванням знань студентів у відповідності з Концепцією впровадження в Україні Болонського процесу.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни передбачає наявність трьох рубіжних атестацій (контролю) в межах загального обсягу годин і проведення підсумкового контролю у вигляді екзамену. У процесі вивчення дисципліни «Цивільне право» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне опитування на практичних заняттях;
- підсумкове тестування з кожного змістовного модуля;
- директорська контрольна робота;
- підсумковий екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту, %:

Залік V семестр

Рубіжна атестація №1	Директорська контрольна робота (№2)	Середній бал (№3)	Разом
25%	50%	25%	100%

Екзамен VI семестр

Рубіжна атестація №1	Директорська контрольна робота (№2)	Середній бал (№3)	Іспит (№4)	Разом
----------------------	-------------------------------------	-------------------	------------	-------

20%	25%	15%	40%	100%
-----	-----	-----	-----	------

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
90-100 A	Відмінно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.	Високий (творчий) рівень
85-89 B	Дуже добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.	Достатній рівень

75-84 C	Добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.	
65-74 D	Задовільно	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.	Середній рівень
60-64 E	Достатньо	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.	
35-5	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів,	

FX		фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.	Незадовільний рівень

10.ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3(задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень

1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень
------	---	--	---	----------------------

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій (друкований та електронний варіанти).
2. Плани проведення практичних - друкований та електронний варіанти.
3. Завдання для практичних занять.
4. Тематичний план проведення занять з дисципліни.
5. Завдання модульних контрольних робіт.
6. Завдання для самостійної роботи та методичні вказівки до їх виконання.
7. Тести для перевірки знань студентів.
8. Критерії оцінювання знань студентів.
9. Презентаційні матеріали.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Офіційний веб-портал Верховної ради України: нормативно-правові акти.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: нормативно-правові акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-IV. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: нормативно-правові акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001р. №2768-III. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: нормативно-правові акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: нормативно-правові акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 №755-IV. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: нормативно-правові акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
7. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб./О.В.Дзера.К.: ЮрінкомІнтер, 2021. 1200 с.

8. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. Київ: 2018. 736 с.
9. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128с.
10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / За ред. Дзера О.В., Луць, В.В. Кузнєцова Н. С. К.: Юрінком Інтер, 2019. Т. I, Т. II.
11. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А.С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 332 с.
12. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>
2. Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
4. Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>
5. Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга": <http://www.liga.kiev.ua/>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
<https://protocol.ua>
7. Електронні бази законодавства України: Інфодиск: „Законодавство України” (нормативно-правова база українською мовою – понад 80 000 документів); ЛИГА: ЗАКОН; Нормативні акти України (НАУ); Парус-Консультант; Юрист + Закон.
8. Верховна Рада України – <http://www.rada.gov.ua> ;
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
9. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
10. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
11. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <http://www.ombudsman.kiev.ua>
12. Рада Європи – <http://www.coe.int>
13. Права людини – <http://www.humanrights.coe.int>
14. Європейський суд з прав людини – <http://www.echr.coe.int>
15. Український портал практики Європейського суду з прав людини – <http://www.eurocourt.org.ua>